

De aanleg van een bijentuintje

Tekst Joke van Gils

Dit verhaal vertelt hoe ik van een klein stukje grond een zoevende bijentuin heb gemaakt. Bijbelse plagen zoals een overstroming door een tropische regenbui, een slakkenplaag, muizeninvasies en droge zomers maakten een einde aan mijn plezier in het telen van groenten. In de zomer van 2019 besloot ik om van mijn groentetuin van 80 m² een bijentuin te maken, maar de groentekas te behouden. Ik deed inspiratie op in de tuin van het Singermuseum in Laren; deze tuin is ontworpen door de beroemde tuinarchitect Piet Oudolf.

Het ontwerp

Bij een tuinontwerp ga je uit van de lokale situatie. Mijn tuin is vijf meter breed en 16 meter diep met aan de twee korte kanten een klein terras en aan de lange westzijde een geplaveid pad met daarlangs een strook met keukenkruiden. Aan de lange oostzijde, waar peren- en appelboompjes tegen de schutting geleid zijn, plande ik een pad van houtsnippers. De tuin deelde ik in twee plantvakken in. Ik wilde geen ouderwets tuintje met een gazon waarlangs

Kogeldistel met honingbijen. Foto Richard de Bruijn

hortensia's en geraniums staan. Ik wilde vaste bijen- en vlinderplanten in organische (niet rechthoekige) veldjes die door de gekozen plantsoorten en de -combinaties voor een niet-traditionele tuin zouden zorgen. In elk bloemveldje van ongeveer 3 m² wilde ik één, hooguit twee bloemsoorten die het goed doen op de Brabantse zandgrond en die weinig onderhoud nodig hebben. Ik wilde drie soorten siergras en een hoge kogeldistel als ankerpunten; de bloeiende planten plande ik van laag naar hoog. Laag bij de terrasjes en het geplaveide voetpad naar hoog aan de zijde van de fruitbomen.

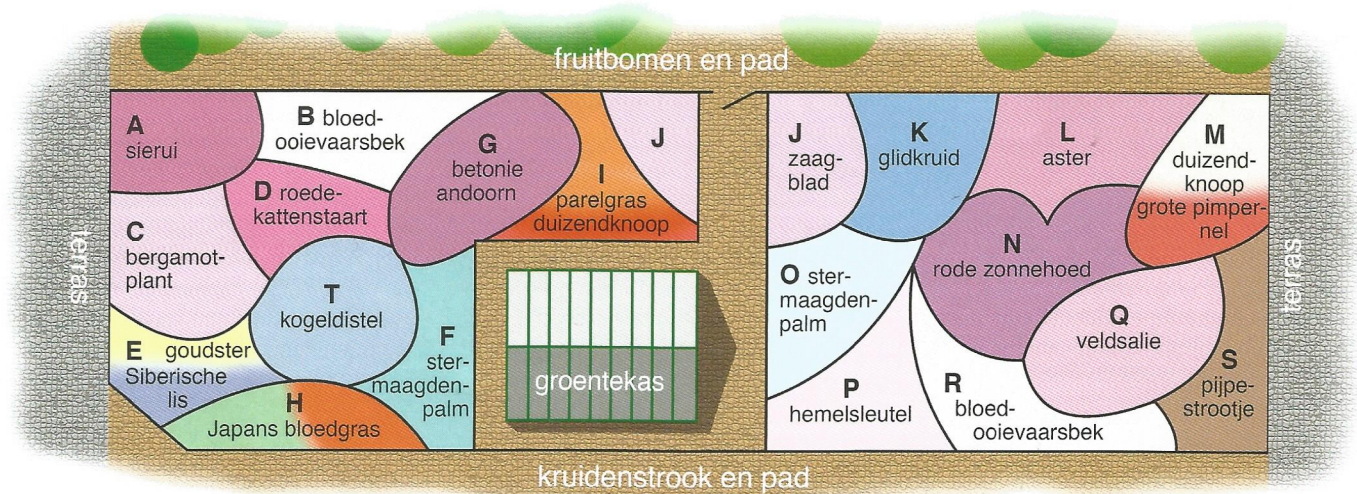
De aanleg

In 2019 viel – na maanden droogte – de regen pas in de laatste week van augustus. Ik zaaide meteen gele mosterd als groenbemester in. Mijn plan was om pas in oktober 2020 de tuin te beplanten want oktober is verreweg de beste plantmaand. De grond is dan nog warm en de kans dat het gaat regenen is groot. Omdat ik de grond niet wilde laten verschralen zaaide ik in het voorjaar van 2020 een bijenmengsel dat mijn leverancier wildschut noemde. Dit mengsel bevatte onder andere phacelia, koolzaad en bladrammenas. De kleine bijenvolkjes van de aanvankelijk maagdelijke en later pas-bevruchte koninginnen uit de koninginnenteelt profiteerden hiervan, evenals andere soorten bijen, hommels en vlinders. In de nazomer spitte ik het wildschut om en legde ik de paden aan. In september bracht ik nog een laag compost aan en strooide ik Thomas-kali-korrels voor een sterke beworteling.

De planten bestelde ik bij een klein tuincentrum waar je terecht kunt voor biologische producten en waarvan de eigenaren verstand van planten en insecten hebben. Ik bestelde de planten niet per stuk maar per m² omdat ik geen idee had hoeveel planten je van elke soort nodig hebt. Om te kunnen planten volgens het beplantingsplan zette ik met touw een raster van 1 bij 1 meter uit. Na een week bloeiden de aster, de duizendknoop en de goudster al voorzichtig.

Duizendknoop / perzikkruid (*Persicaria amplexicaulis*). Foto Landrausch

Ontwerp tuinplan Joke van Gils. Illustratie Richard de Bruijn

Vak	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Bloeitijd	Kleur	Hoogte (in cm)
A	<i>Allium Summer Beauty</i>	sierui (bol)	juli-aug	roze	50
B	<i>Geranium sanguineum Album</i>	bloedooievaarsbek	mei-sep	wit	20
C	<i>Monarda bradburiana</i>	bergamotplant	juni-juli	roze	50
D	<i>Lythrum virgatum Swirl</i>	roedekattenstaart	juli-aug	fuchsia	80
E	<i>Iris sibirica Perry's blue</i> <i>Chrysogonum virginianum</i>	Siberische lis goudster	mei-juni mei-okt	blauw geel	80 30
F	<i>Amsonia hubrichtii</i>	stermaagdenpalm	juni-juli	lichtblauw	50
G	<i>Stachys officinalis</i> Hummelo	betonie/andoorn	Juli-aug	donkerroze	60
H	<i>Imperata cylindrica</i>	Japans bloedgras	aug-sept	groen > rood	50
I	<i>Sporobolus heterolepis</i> <i>Persicaria amplexicaulis</i> Orange field	parelgras duizendknoop/perzikkruid	najaar juli > vorst	groen > rood oranje	60 70
J	<i>Serratula seoanei</i>	zaagblad	juli-sept	mauve	90
K	<i>Scutellaria incana</i>	glidkruid	juli-aug	blauw	80
L	<i>Aster ageratoides</i>	aster	aug-okt	lila	80
M	<i>Persicaria amplexicaulis Alba</i> <i>Sanguisorba menziesii</i> Wake Up	duizendknoop/perzikkruid grote pimpernel	juli > vorst juni-sep	wit donkerrood	70 30
N	<i>Echinacea purpurea</i>	roze zonnehoed	juli-sep	purper	100
O	<i>Amsonia tabernaemontana</i> Blue ice	stermaagdenpalm	juli-aug	lichtblauw	90
P	<i>Sedum matrona</i>	hemelsleutel	aug-okt	roze-wit	60
Q	<i>Salvia Pratensis</i> Pink delight	veldsalie	mei-juli	roze	40
R	<i>Geranium sanguineum Album</i>	bloedooievaarsbek	mei-sep	wit	20
S	<i>Molinea Moorhexe</i>	pijpestrootje (gras)	mei-okt	roestig	80
T	<i>Echinops bannaticus</i>	kogeldistel	Juli-sept	lila-blauw	120

Het eerste voorjaar

In het voorjaar haalde ik regelmatig onkruid en uitgeschoten planten van het bijenmengsel tussen de planten uit. Ik keek de planten de grond uit. Sommige liepen snel uit, maar de roedekattenstaart en de stermaagdenpalmen lieten lang op zich wachten. De goudster en de ooievaarsbek bloeiden al in mei. Toen het in juni voor het eerst warm was groeiden alle planten zodanig dat er nog maar weinig aarde zichtbaar was. Ik hoefde nauwelijks meer onkruid te wieden.

Veel bezoekers in de eerste zomer

Er volgde een uitbundige bloei van de veldsalie en de berga-

motplant en daarna een voorzichtige bloei van de beide stermaagdenpalmen. Daarna volgde veld na veld met weelderige bloei. Vele soorten bijen, hommels, kevers, vlinders en zweefvliegen en een enkele cicade bezochten de bloemen.

Hommels en honingbijen foerageren er op alle bloeiende planten. Mijn top drie voor de honingbijen is:

- 1) duizendknoop oftewel perzikkruid;
- 2) bloeiende majoraan, ook wel marjolein genoemd;
- 3) roedekattenstaart.

Vlinders bezoeken vooral de zonnehoed en merkwaardig

Zonnehoed met dagpauwoog. Foto Joke van Gils

Roedekattenstaart (*Lythrum virgatum*). Foto Chris Lawrence Travel

genoeg ook de uitgebloeide bergamotplant. De zweefvliegen waren het meest actief op de andoorn. Het hoogtepunt van de afgelopen zomer was toch wel de merkwaardige vlucht en landing van een metaalgroene glanzende kever, de gouden tor (*Cetonia aurata*), die op de zonnehoed landde. Koolmezen, merels en mussen zijn dol op mijn tuin, ze vinden hun voedsel onder de planten en wellicht ook in hun vlucht.

Het onderhoud

Het onderhoud is niet arbeidsintensief. Bloemen knip ik niet af; als ze uitgebloeid zijn laat ik ze staan. Zo kunnen ze in de herfst zaaddozen of vruchtjes vormen. De afstervende planten voorzien de vogels van zaad en in het vroege voorjaar van nestmateriaal. In februari/maart knip ik het oude, afgestorven loof af. Door het opwarmen van de grond en het lengen van de dagen zullen de vaste planten weer uitlopen. Als er bloemvelden heel vol komen te staan of als er planten slap gaan staan deel of scheur ik de planten in het voor- of najaar en plant ik ze weer uit.

Mijn bijentuintje is een schilderij. En het zal, net als het bijenvolk, veranderen in een jaarlijks dynamisch proces. ●